

מרוכה פרק שביעי בבא קמא

פא.

עין משפט
נר מצוה

קמא א מיי פ"ה מהל'
מקי ממון הל' ג
סי' א סמוג עשין סו טור
ח"מ סימן רעד:
קב ב ג ד מיי' עס סו' ב
טו"מ עס:
קמא ה ו ז מיי' פ"ב
מהלכות כלאים
הלכה ז והלכה ח והלכה ט
והלכה י סמוג לאון רפ
טו"מ ע"י סימן רכא עסקי
ט:
קבב ח מיי' פ"ה מהל'
מקי ממון הל' ג סי'
ד סמוג עשין סו טו"מ
סימן רעד:

מוסף רש"י

שיהו מרעין בחורשין.
שיהא כל אדם מולין
בהמטווי לרעות ציבר על
מזרו ולא יקפיד בעל
היער, משום דלא לקיזיה
קלי (שורבין יז). ומת
מצוה קונה מקומרו.
לקיזבו עס (טו"ס מה).
מזן הפקק. והיא הקשר
שחלה הקנה פקוק ומסום
בה (ברכות כח).

הכי אמר רב זכ"ק דבינה (דף ו. ו) וס' ציו"ט שני יתעסקו בו ישראל
אפילו ציו"ט שני של ר"ה כ"ש מילה דשרי ע"י נכרי איסורא דאורייתא
בשבת כדפי' בהלכות גדולות ושרי נמי ע"י ישראל ציו"ט שני
של ר"ה ומיהו אין אז ק"ו דמן הדין הזה ליה למישרי לקבור מת

צבצת אלף לפי שזו הוא מוכר ומגונה
ומתצבץ שנקבר בשבת צעשעה
באיסור שבת אפילו ע"י נכרי מיד
דהוה אהיהא דמנן צפרק השואל
(שבת דף קנא). עשה נכרי ארון וספר
קבר אס בשביל ישראל לא יקבר בו
עולמית ולא שרי כבדי שיעשו כמו
צחי מטעם דפרישית ותדע דהא בנת
שריא כמילת דלאמרין בהמשעה
(עס דף נד): גדול כבוד הצניות
א"כ כ"ש דהוה ליה למישרי לקבור
ע"י נכרי אלף על כרחך טעמא
הוי דפרישית וא"ש נמי הא דלאמרין
צפ"ב דבינה (דף נב). אמרין שרא
למיכחל עינא אפי' ציו"ט שני של ר"ה
ופריך והאמר (א) רבה מת ציו"ט שני
יתעסקו בו ישראל מה שאין כן בצליה
והשחא מאי פריך מצינא והא זכרי
חולה אית לן למשרי טפי אפי' ממת
דבסוף מפנין (שבת דף קנע). אמר
דכל זכרי חולה נעשין על ידי ארמאי
בשבת ומיכחל עינא מדמה התם
לחולה שאין צו סכנה ואומר לנכרי
ועושה אפי' איסורא דאורייתא א"כ
אית לן למישרי צק"ו ממת אפי' לכתש
סמנין ציוס טוב שני של ראש השנה
על ידי ישראל ולמאי דפרישנא אמי
ספיר דליכא ק"ו:

חזין מגרופיות ש"ץ זית. פירש
צקונטרס מלא שני אגרופין
וצערון פירש מגרופיים ענפים
וענפי הוית קרויין גרופיים כמו יחור
בתאנה וחמורה בצפנים שכל אחד יש
לו עס לצדו והציד הא דלאמר
בצראשית רבה ואתה קח לך מכל
מאכל אשר יאכל זמורות לנגיעות
יחורי לתאנים גרופיות ליתים:
ומעין היוצא בתחילה בני העיר
במפתחין [מבטוין]. למאי
דלאמר לקמן דתנאים שהתנה יחושע
אפי' בחו"ל יש לתמוה הא דלאמר
צפרק כל הללמים (ע"י דף מז. וס')

המשמחה למעין מימיו מהו לכספים ופשיט ליה מהא דלאמר מים של
רבים אין נאסרים ומשני דנצבי מארעיה והשתא אכתי של רבים הם
מתנאי יחושע ויש לחלק צין יואל מאליו לטרח צו וספרו:
ומהבין בימה ש"ץ שבריא. כל אדם ובלבד שלא יפרוש קלע
נמי לכל אדם ואפי' הצבילים ענמן כדתניא לקמן שהתנו
השבטים זה עם זה אבל כל האדם במכמורות וצרפת והיינו הצבילים
שהוא שלהם: **אין מחייבין אותו לעקור.** פירש צקונטרס ע"כ
עתיד ליטעל לפי שמפקדין את התלמן וקשה לפירוש דאין מחייבין
שממע שאין אסור בהנחתו ועוד דאם מתיאש ומתעלל לעוקרו
למה לא נחייבו דהא איכא איסור כשמתיאש כדתנן במסכת כלאים
(פ"ה מ"ו) הרואה ירק בצרמו ואמר לכשאגיע עס אלקטנו מותרין
לכשאחזור אלקטנו והוסיקו מאמים אסור דהוא לר"י דאין מחייבין
אוחו לעקור דליכא איסורא שהרי הוא לא זרעו אלף מאליהן צאו
ומשום מקיים בכלאים ליכא כיון דקשו להו עשבים ולר"ע איצטרך
דלאמר צפרק צתרא דע"י (דף סד.) ובמכות (דף כא:) המקיים
בכלאים לוקה ולא מלקות ממש דלאו שאין צו מעשה הוא אלף
איסורא בעלמא הוא א"כ אפי' לרבנן איצטרך והיכא דניחא ליה

שיהו מרעין בחורשין ושלא יקפיד בעל היער על קד:
ומלקטין עלים. משדה חצירו וכן עשבים * למאכל בהמה: חזן משדה
הלאן. דמעלו לה עשבים הגדילות עמה והתולשן מפסק את התלמן.
תלתן מין (א) קטנית ושמה פנגרי"א: **וקוטמין יעושה.** מן האילן
קוטם צד ליטע או להרכיז ולא יקפיד
בעל האילן: **חזן מגרופיות של זית.**
הקוץ זמיו לשרוף מניח שמי גרופיות
מלא שני אגרופין כדאמר בהמוכר
את הספינה (ב"ב דף פ. ו) והן מחליפות
ומולאות צדן ומשס אין לקטוס
נטיעה מפני שמפסק את הגרופיות:
בפחים. מחדש וכל שכן מעיינות
ישנים שהיו מימות יהושע: **ומחפין.**
ומטיילין חכה לצד דגים: **צימה של**
טבריא. ואע"פ שחלק נפתלי היתה
כולה כדלאמרין לקמן [ע"ב]: **שלא יפרוש**
קלע. דרך ליידיס לתקוע ימידות
ולעשות גדר קנים צמים להלכד עס
דגים וקורין לו צמקומיני גז"ר וצארך
אשכנו קורין לו ווי"א. (ז) שלא יפרוש
קלע) מפני שמעכב ומעמיד את
הספינה: **לאחורי הגדי.** לקמא מפוש
לה לא נצרכה אלף ליטול הימנה
לרור לקנח ואע"פ שפורך את הגדר:
ומהלכין בשבילי הרשות. סתם בני
אדם משתכניסו בתואחס עד שעת
הרועה מפקירם שדותיהם ליכנס
בהן כל אדם לקצר את הדך שלף
יקף והן נקראין שבילי הרשות לפי
שברשות עושין והמה יהושע שלא
יקפידו על ק"ו: **עד ספרד רביעה**
שניה. זמנה ציו"ב צמרתשון כדלאמרין
במענית (דף טו.) ומאז והלאה
הרועים צומחות וקשה לה דריסת
הרגל: **ומסתלקין לנידי הדרכים.**

בכל עת ואפי' צומן שהתצוה בשדות
הפקיר לכל אדם להסתלק מן הדך
מפני היתדות וליכנס לגבול שדה
חצירו וליכך על המיזר אלף הדך:
מפני יסודם הדרכים. צימות החמה
יצא הטוט ועשה כיתדות מקום
דריסת האדם ובהמה שדרסו עס
צימות החורף ועשה כשחיתות:
מפסיג. מנמק זמורות הגושבות
המעכבות אותו ועולה ויורד עד
שמולא את הדך: **מקומו.** מקום
שפכל עס צעת מותו קנחו לקבורה ואין
בעל השדה מעכב עליו:
דקה. בהמה דקה ציער גסה שאינה מכלה את האילנות: **אבל**
בפתושו. אחרי שטרם עליהן בעל השדה ותלשן אסור ליטען לדעתיה
עליהן: **יעשין.** דעתו עליהם לאור: **אין מחייבין אותו לעקור.**
העשבים ממהם משום כלאים לפי דבעל כרחו עמיד ליטעו
שמפסק את התלמן: כאן שהתלמן עומדת ליזרע: **כאן.** שזרעה
לאכול היירין טודלי"ש צלע"ו: **דמירכבא.** מתפשטת וגודלת על העשבים
ונעשין לה סמיכה כעין דלת* של כרס: **ומגא ידעין.** אס זרעה לאדם
דשרי ליה למלקט מן העשבים בתנאי יהושע: **משאר.** עשויים
כערבות: **צוים כצינא.** כשיעור גובה צינא צריך להניח מן הזית
מלמטה סמוך לגבע: **מן הפקק ולמעלה.** מותר לקטוס. פקק קצר:
מאיבו של אילן. מפריו כלומר מעפנין הרכין ודקין: **ולא מחזור.**
מעפנין גדולים וסגין כאילן גמור. ל"א מחזבו של אילן ממתצוואתו
מקום שיש ענפין הרבה דהיינו צאמנע גבה ולא מחזור מלמעלה
ענף האמנעי שהוא עליון ועיקר האילן מתצווצת הגאוניס:
מן החדש. כל שגדל וניתוסף בשנה זו שעדיין אין עושה פרי:
ולא

חייבוהו חכמים שלא יחשדוהו שזרעם והא דנקט תלתן עולה וזרעם שאלו
אפילו שמתכוין לזרוע תחילה שאלו זרעם והתלתן עולה מאליה אפי' כיון
אין מחייבין אותו לעקור: **כאן** צוירין. * ההיא דחזן משדה תלתן לזירים
ללקט והאמר צפ"ק דמו"ק (דף ע:.) שתקנו שיהיו מפקדין כל השדה שיש
בו כלאים וי"ל דהכא צלילא שיעורא כדתנן במסכת כלאים
(פ"ב מ"א) ומייתי לה בהמוכר פירות (ב"ב דף נד): כל סאה שיש צו רובע
ממין אחר יעמעו:

(א) [מענית ו:ו]. (ב) [עירובין
ח. סוטה מה: סנהדרין
מז:א]. (ג) [כלאים פ"ב מהל'
ד] רש"ל מוחק זה
(ה) [ע"ב]. (ו) אבל בעמוד
פי' שבילי הרשות היינו
שבילין שכן רבות לפני אדם
כלומר אין מופקדין לרכיבם
אלף יש להם בעלים ועיין
בספר מ"מ, (ז) [דלת
רש"ל, ח] [ז"ל רבא].

הגהות הב"ח

(א) גמ' מעלו לה שבת
דכי: (ב) רש"י ד"ה שמים
משדה וכו' מין קטנית. צ"ב
ונמכתה רי"ה דף י"ב ע"ב
פרי"ש דהוא דמן תלמן:

גליון הש"ס

גמ' ובפנים מן הפקק
ולמעלה. עיין ב"ב דף פ
ע"ב מוס' ד"ה קנים:
רש"י ד"ה ומלקטין עשבים
וכי' למאכל בהמה. עיין
ב"ב דף ק"ו ע"ב א"ש חסופת
ד"ה הן תלמן: תוס' ד"ה
כאן וכו' ההוא דחזין
משרה תלתן. עיין תשובה
מהרש"ם סימן רלג:

לענין רש"י

פנגרי"א [פנגרי"א].
חילבה [בגרנות יוניות].
צמח המשפש [תמבלין].
גז"ר [גור"א]. מלכות
לדגים. ווי"א [וי"א].
מלכות לדגים [בגרנות].
טודלי"ש [טודלי"ש].
בבעולם קנים.

רבינו הגנאל

ושיהו מרעין בחורשין. פי'
ביערים וכן תרגום יערי
חורשא. ומלקטין עשבים
משדותיהן. לא אמרו אלא
בהמיו והיני. פי' הזמן
סנה. היני קצינים וקוטמין
נטיעה בכל מקום. חזין
מגרופיות של זית. פי' ענף
של זיתים. פי' ר' נחום
בוית כביצה מותר. ושאר
כל האילנות מחזבו של
אילן. פי' ענפים שבצדין
שמחבין האילן. ולא
מחזור, עיקר לבו של
אילן. וזה שאמרו מחזבו
מן הישר שאינו עושה
פירות ומקום שאינו
רואה את החמה. וזה
מפורש בתלמוד הכי דמי
מן הגזע וה"ד מן
השרשים, א"ר יוחנן כל
שדואה פני חמה וזה
העולה מן הגזע ושאינו
רואה פני חמה וזה העולה
מן השרשים.